

Representantforslag 64 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Dagrun Eriksen, Line Henriette Hjemdal og Kjell Arvid Svendsen

Dokument 8:64 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Dagrun Eriksen, Line Henriette Hjemdal og Kjell Arvid Svendsen om videregående skoletilbud til pasienter i helseinstitusjon

Til Stortinget

Bakgrunn

Ifølge opplæringsloven har fylkeskommunen plikt til å gi pasienter som er under videregående opplæring rett til skoletilbud når de er innlagt på en helseinstitusjon som et regionalt helseforetak eier, og for pasienter i private helseinstitusjoner som har avtale med regionale helseforetak. Rundskriv Udir-10-2009 Rett og plikt til opplæring for beboere/pasienter i barneverns- og helseinstitusjoner omhandler retten til opplæring for elever som, etter vedtak, er plassert i institusjon etter barnevernloven, samt retten til opplæring for pasienter i helseinstitusjoner. Bakgrunnen for rundskrivet var at det kom tilbakemeldinger fra sektoren, samt felles nasjonalt tilsyn for 2008, som gav indikasjoner på at retten til opplæring for denne elevgruppen ble praktisert forskjellig, og at deler av praksisen må korrigeres for å komme innenfor opplæringslovens rammer.

I februar 2013 kom Unge Funksjonshemmede med en utredning som tyder på at det fremdeles er store forskjeller i tilbudet om opplæring på helseinstitusjoner, og at kvaliteten på samarbeidet mellom hjemskole og institusjon er svært varierende. De peker på at det foreligger mangel på kunnskap i fylkeskommunene om deres plikt til å gi videregående opplæring i helseinstitusjoner. Det tyder på at det er et stort behov for oppmerksomhet rundt fylkeskommu-

nenes ansvar for videregående opplæring som også gjelder i helseinstitusjoner.

I rapport fra Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) fra 2012 om årsaker til frafall i den videregående skole, opplyser 42,2 pst. av elevene at det er forhold utenfor skolen som er årsak til at de slutter. Det er dermed viktig at de elevene som er innlagt på en helseinstitusjon og som har kapasitet til å følge undervisning får det tilbudet de har krav på, slik at de har mulighet til å fullføre videregående opplæring, og da gjerne på normert tid. Det vil være et viktig bidrag for å sikre at færre elever faller fra på grunn av manglende undervisning ved sykdom eller skade.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at mennesker med nedsatt funksjonsevne har vanskeligheter med å komme inn på arbeidsmarkedet. Yrkesdeltakelse til mennesker med nedsatt funksjonsevne har blitt kraftig redusert siden 2008 og er nå lavere enn den var i 2006. I aldersgruppen 15 til 24 år falt yrkesdeltakelse fra 44 til 39,7 pst. fra 2. kvartal 2011 til 2. kvartal 2012. Uten høyere utdanning kan denne gruppen falle helt igjennom, og videregående opplæring blir dermed nøkkelen til å få muligheten til å leve et selvstendig liv.

Videregående opplæring gir tilhørighet og fellesskap. Det er spesielt viktig for dem som opplever sykdom eller skade å få mulighet til å leve et så normalt liv som mulig midt oppi de utfordringer de står overfor. Ved å tilrettelegge for at pasientene får godt undervisningstilbud på helseinstitusjonen, vil overgangen til hjemskolen bli lettere. Eleven vil da slippe å ta igjen mye skolearbeid, og sannsynligheten for at eleven klarer å fullføre på normert tid vil øke. Det er derfor nødvendig med et løft for å styrke opplærings tilbudet i helseinstitusjonene til unge pasienter som er under videregående opplæring.

Tilsyn

Kartleggingen til Unge Funksjonshemmede tyder i sterk grad på at fylkeskommunene ikke ivaretar sitt ansvar for videregående opplæring på helseinstitusjoner. For å sikre at fylkeskommunene utfører sin plikt etter opplæringsloven må tilsynet med fylkeskommunene intensiveres på dette punkt. I tillegg bør det vurderes i sterkere grad bruk av sanksjoner mot dem som ikke gir tilbud på sine helseinstitusjoner. Fylkesmannen har ifølge opplæringsloven tilsynsansvaret for at fylkeskommunen oppfyller sin plikt til opplæring i helseinstitusjoner. Arbeidet med tilsyn må intensiveres.

Fravær

Alt fravær i videregående skole føres på vitnemål eller kompetansebevis. Regjeringen skjerpet kravene til fraværserføring på vitnemål, noe som medførte at antallet dager som kan strykes fra vitnemål og kompetansebevis ble redusert til inntil 10 skoledager per år. I tillegg ble det strengere krav til dokumentasjon. Kunnskapsminister Kristin Halvorsen begrunnet innstrammingen med:

«Det er funn som tyder på nær sammenheng mellom fravær og senere frafall fra skolen. Sykdomsfravær og uføretrygd senere i livet forekommer også oftere hos personer med frafall på skolen enn hos andre. Tydelige regler for hva som er akseptabel fraværsgrunn fra skolen er derfor viktig.»

Det er viktig å sikre at flere følger undervisning og ikke faller fra, men når helseinstitusjoner ikke oppfyller sin plikt til opplæring blir dette noe uholdbart for dem som er syke eller skadet.

Det fremgår av rapporten til Unge Funksjonshemmede at både lærere og elever er usikre på hvordan fraværet skal føres utover retten til å få strøket 10 fraværsdager grunnet sykdom. Det betyr at selv om eleven har fått undervisning mens han/hun har vært innlagt på helseinstitusjon, kan eleven risikere å få fravær på hjemskolen. Det er viktig at det sikres gode rutiner og ordninger slik at elevene ikke får mer fravær enn det de strengt tatt har. Samtidig bør det vurderes om 10-dagersregelen for denne gruppen bør utvides slik at lengre sykehusopphold ikke blir ført som fravær på vitnemål eller kompetansebevis.

Bedre koordinering mellom helseinstitusjon og hjemskole

Det er viktig for den enkelte elev at overgangen fra hjemskole til helseinstitusjonene går så bra som mulig. Digitale plattformer kan her være et særdeles viktig tiltak for å fremme samarbeidet mellom hjemskolen og helseinstitusjonen. Her vil informasjon kunne deles, og eleven vil lettere bli fulgt tett.

Det kan også være viktig å avklare hvem som har ansvar for hva når en elev blir innlagt på helseinstitusjon, når det gjelder hva som forventes av læreren på hjemskolen og hva helseinstitusjonen har plikt til å gjøre. Det bør derfor utarbeides en veileder for lærere på hjemskolen og helseinstitusjonen som avklarer hva som skjer når en elev blir innlagt på en helseinstitusjon.

Faglig kompetanse ved helseinstitusjonene

Rapporten tar også opp problemstillingen om manglende kompetanse til lærerne på helseinstitusjoner. Full oppdekking av alle fag i videregående skole i helseinstitusjonene kan være svært kostnadskrevende. Det bør derfor vurderes nye strukturer som kan bidra til at pasientene får det tilbudet de har krav på. Kriminalomsorgen har skoletilbud hvor en del fengsel har samarbeid med nærliggende skoler. Det bør derfor vurderes nye strukturer for å dekke behovet for hvordan helseinstitusjonen kan få lærere med faglig kompetanse som eleven har bruk for.

Koordinator

Utfordringene knyttet til tilbud om skole i helseinstitusjoner er størst ved de store sykehusene. Her blir ungdommer lagt inn på voksenavdelinger, og ikke egne ungdomsavdelinger. Unge Funksjonshemmede peker derfor på at det bør vurderes å ansette en koordinator som kan informere pasientene og koordinere skoletilbudet ved helseinstitusjonene.

Refusjon av kostnader

Ifølge dagens regler gjelder refusjonsordningen for fylkeskommunen kun for pasienter ved institusjoner innen spesialisert behandling for rusavhengige og innen psykisk helsevern. Det betyr at sykehus og rehabiliteringsinstitusjoner ikke omfattes av ordningen, og insentiver til å ha gode tilbud svekkes. Refusjonsordningen bør derfor endres slik at den også omfatter elever ved alle helseinstitusjoner.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen gjennomgå strukturen i skoletilbudet på helseinstitusjoner slik at det sikres pedagogisk kompetanse som imøtekommer pasientens behov for opplæring.
2. Stortinget ber regjeringen sikre godt samarbeid mellom helseinstitusjon og hjemskole, og utarbeide en veileder som avklarer ansvarsforhold når elever blir innlagt på helseinstitusjon.

3. Stortinget ber regjeringen sikre at alle sykehus har en ungdomskoordinator som kan formidle informasjon knyttet til sykehuskolen.
4. Stortinget ber regjeringen sikre at fylkeskommunen der helseinstitusjonen ligger får refundert kostnader knyttet til videregående opplæring i helseinstitusjon.

22. mars 2013

